

Slovenski dom

Štev. 50.

V Ljubljani, v ponedeljek, 2. marca 1942-XX

Leto VII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tuje-
gova. Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana
Redazione Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Il bollettino no. 638:

Vittoriosi scontri tra reparti esploranti

Bollettino Nr 638

Il quartiere delle forze armate comunica:

Nel corso di un vivace scontro tra reparti esploranti a sudest di Timi abbiamo distrutto 4 autobande, preso alcuni prigionieri, costretti il nemico a ripiegare. Non stante le difficoltà atmosferiche una nostra formazione da caccia agli ordini del maggiore Antonio Vizzotto, ha condotto con vigorosa audacia una azione di mitragliamento contro l'aeroporto di El Aden, distruggendo una diecina di velivoli avversari dislocati sul campo. Concentramenti di automezzi sono stati pure attaccati della formazione con pieno successo, durante il volo di ritorno alla base alla quale tutti gli apparecchi hanno fatto ritorno.

L'attività dell'aviazione nemica si è limitata ad incursioni su Tripoli e Bengasi dove un aereo inglese risulta abbattuto dalla difesa contraerea. L'equipaggio lanciatisi col paracadute è stato catturato.

Velivoli tedeschi hanno continuato il bombardamento degli obiettivi di Malta. Nel mattino di ieri un bombardiere nemico è precipitato presso Pantelleria; l'equipaggio di 5 persone è perito; altro bombardiere, costretto ad atterrare nel dintorni di Pachino (Siracusa) si è incendiato; gli aviatori in numero di sei tra i quali un capitano ed un Americano sono stati salvati e catturati.

Un nostro vapore da carico, che faceva ritorno dalla Libia trasportando un notevole numero di prigionieri inglesi è stato silurato e affondato; le operazioni di salvataggio, tuttora in corso, sono ostacolate dalle sfavorevoli condizioni del mare.

Vojno poročilo št. 638:

Zmagoviti spopadi ogledniških oddelkov

Uradno vojno poročilo št. 638 pravi:

Med živahnim spopadom ogledniških oddelkov jugovzhodno od Timinja smo uničili štiri oklepne automobile, zajeli nekaj mož in prisilili sovražnika k umiku. Navzlic slabemu vremenu je naš lovski oddelček pod poveljstvom majorja Antonija Vizzotta z živahno drznostjo izvedel strojniški napad na letališče El Aden ter uničil kakih 10 nasprotnikovih letal, razporejenih po letališču. Oddelček je s polnim uspehom napadel tudi zbirališča avtomobilskih vozil, in sicer med poletom na oporišče, kamor so se vrnila vsa letala.

Delovanje nasprotnikovega letalstva se je pa omejilo na nočne polete zoper Tripolis in Bengazi, kjer je protiletalska obramba sestrelila eno letalo. Posadka, ki je skotila s padalom, je bila zajeta.

Nemška letala so nadaljevala z bombardiranjem ciljev na Malto.

Včeraj jutraj je nasprotnikov bombnik treščil v morje blizu Pantelerije. Posadka petih ljudi je izgubila življenje. Drugi bombnik je bil prisiljen spustiti se pri Pachino (Siracusa) ter se je vnel. Šest letalcev, med njimi en stotnik in en Amerikaneec, je bilo rešenih in zajetih.

Naš tovorni parnik, ki se je vračal iz Libije in vozil znatno število aneških ujetnikov, je bil torpediran in potopljen. Reševalna dela še potekajo, pa jih ovira razburkanost morja.

Maršal Goering o spomladanskih nalogah nemškega letalstva

Berlin, 2. marca. s. Nemški maršal Goering, vrhovni poveljnik nemškega letalstva, je ob »dnevu nemškega letalstva«, ki ga praznujejo 1. marca, izdal dnevno zapoved, ki pravi:

»Tovariši iz letalstva! Ob naši obletnici pošiljam svoj pozdrav vam, o tovariši, ki Vas bolj kakor kdajkoli navdihuje neomajni bojni duh. V komaj sedmih letih je naše mlado letalstvo napisalo zgodovino, ki se meri z največjimi epopejami vseh časov. Iz veličastnih zmag, ki ste jih dosegli v tem

odločilnem boju, boste še naprej dobivali vedno novih sil. Huda zima se nagiba h koncu. S prihodno pomladi bo nemško letalstvo dalo sovražniku smrtno udarce. Ta dan se s spoštljivo mislijo in ganjeno hvaležnostjo spominjamo naših dragih padlih. Spremljati nas bodo v tistem razdobju bojev, ki se bodo morali končati z uničenjem sovražnika, s čimer bo zapечатena veličina in svoboda Nemčije Adolfa Hitlerja. Zivel Führer!

Goering, državni maršal velike Nemčije in vrhovni poveljnik letalstva.

Nov peklenski ameriški načrt za razdelitev Nemčije in Italije po sedanji vojni

Berlin, 2. marca. s. V ameriškem tedniku »Life« priobčuje časniki Valter Duranti zemljevid v barvah o Evropi, kakršna naj bi po njegovi domišljiji bila po koncu vojne. Ameriška izdaja domnevne povojne Evrope seveda temelji na razkošanju držav Osi in naj vpliva na javno mnenje v Združenih državah.

V Berlinu poudarjajo, da je nova razdelitev evropskega ozemlja v odkritem nasprotju z najosnovnejšimi zemljepisnimi zakoni in da zadeva v prvi vrsti Nemčijo. Tej je ameriški časnik odrezal vzhodno Prusijo in Gdansk ter ju pridružil novi poljski državi. Prav tako je sudeška pokrajina postavljena v meje češke države, umetno obujena. Posebej je treba omeniti, da vzhodne Poljske časniki ne dodeljuje poljski državi, temveč Sovjetski Zvezi. Tudi Besarabija, baltičke države in ustje Donave je vse razdeljeno Sovjetom. Perzija pa je kot skupni plen razdeljena med Angleže in med Sovjete. Romunija je zmanjšana na četrtino svojega sedanjega ozemlja in sicer na korist sosednjih držav, zlasti Jugoslavije, ki naj se tudi obnovi. Obujena je tudi habsburška monarhija, ki naj ovlada

duje Avstrijo, Madžarsko, del Bavarske ter kneževino Lichtenstein. Težnje gospoda Durantija določajo tudi razkosanje vsega italijanskega imperija ter obnovev abesinskega cesarstva.

V Berlinu pravijo, da jih zapeljuje skušnjava, da bi ta sad ameriške domišljije imeli za plod bolnih možganov, če se ne bi pisec v svojih pripombah skliceval na vtise, ki jih je dobil po kar najtesnejših stikih z angleškimi in ameriškimi diplomati. Ti so pravi navdihovalci njegovih misli. Ker je omenjeni časnikar dobil tudi Leninov red, ga nimajo samo za zastopnika angleških in ameriških načrtov, temveč tudi za Stalinovo trobitlo. Zaradi tega je brez težav mogoče sklepati, da sede navdihovalci tega peklenkega mirovnega načrta v Moskvi.

V aprilu bodo uvedli na Formozi organizacijo prostovoljstva podobno kakor na Koreji, kjer bodo uvrščali prostovoljce v vojaško upravo.

Prva japonska izkrcanja na otoku Javi

Zmagovita pomorska bitka ob severni obali Jave — Spopad pri bivšem ameriškem oporišču Wakeu

Batavija, 2. marca. s. Mornariško poveljstvo za Holandsko Indijo poroča o pomorski bitki pri Javi in priznava, da se zavezniškim silam ni posrečilo preprečiti izkrcanja Japoncev in da sta dve holandski križarki po tesnem stiku s sovražnikom bili med bojem potopljene.

Bangkok, 2. marca. s. Poveljništvo holandskih čet na Javi poroča uradno, da je Soebang, ki leži 60 km severovzhodno od Bandoenga, že padel v roke Japoncem, ki so se izkrcali pri Indramajoju.

Tokio, 2. marca. s. Japonsko vrhovno poveljstvo sporoča, da je japonska vojna mornarica v vodah Holandske Indije med dvema spopadoma s sovražnikovim brodomjem potopila pet nasprotnikovih križark, med njimi eno težko ameriško križarko ter šest rušilev, hudo pa poškodovala druge štiri nasprotnikove križarke. Do spopada

je prišlo med sončnim zahodom 27. februarja in med zoro 28. februarja. Med drugim spopadom, ki ga imenujejo »pomorska bitka za Batavijo«, sta bili potopljene težka ameriška križarka in še neka avstralska križarka. Po teh dveh spopadih je japonsko brodomje v Holandski Indiji dejansko uničilo jedro združenih nasprotnikovih pomorskih sil. En sam japonski rušilec je bil malo poškodovan, toda še naprej sodeluje pri operacijah.

Tokio, 2. marca. s. Japonsko vrhovno poveljstvo sporoča, da so baterije na otoku Otori (nekdanjem ameriškem oporišču Wake) odkrile ameriški pomorski oddelček, ki ga je sestavljalo 6 rušilev, dve križarki in letalonosilka. Baterije so začele streljati in so zažgale nasprotnikovo križarko, poškodovale en rušilec, japonska letala pa so hudo poškodovale drugo križarko ter se-

strelila pet nasprotnikovih letal. Japonci so izgubili eno ladjo za varstvo obale, naprave na otoku pa so bile nekaj malega poškodovane.

Bangkok, 2. marca. s. Po novicah iz Bandoenga so se Japonci izkrcali na treh krajih otoka Jave, in sicer ob severni obali. Prvi kraj je zahodno od Batavije pri Bantanu, drugi pri Indramajoju, kakih 200 km vzhodno od Batavije, in tretji pri Rembangu, na pol poti med Soerabajo in med Serabango.

Tokio, 2. marca. s. Vrhovno poveljstvo objavlja pregled vojnih dogodkov od 9. do 25. februarja. Pregled pravi: v Singapooru se brez težav vrača redno življenje in je skrb za javne naprave bila izročena civilnim oblastem. V mestu je ostalo 1320 angleških državljanov, ki niso bojovníki. Pregled potem navaja, da so vse japonske sile na tem predelu zdaj razpoložljive za bodoče nastope.

Na birmanskem bojišču je od 8. februarja nasprotnik imel 3537 mrtvih in pustil Japoncem 2398 ujetnikov, 12 tankov, 38 topov, 171 strojníc, 4000 pušk, 550 avtomobilskih vozil in znatne količine drugih vojnih potrebščin. Na različnih birmanskih letališčih je bilo uničenih 64 nasprotnikovih letal.

V Holandski Indiji so se japonski oddelki izkrcali na otoku Bangka, zasedli Palenbang na Sumatri ter je zdaj večina južnega dela otoka Sumatre pod japonskim nadzorstvom. Pri Palenbangu so Japonci zajeli 16 skladišč nafte, 22 topov, 500 avtomobilov polnih vozil ter zajeli 400 mož. Na Borneu so zasedli mesto Banjermasin in Sitang, na Baliju pa prestolnico Denpasar. Drugi japonski oddelki so se izkrcali na portugalskem otoku Timorju ter zajeli 1500 Avstralcev in osvobodili 31 japonskih državljanov, interniranih tam. Med operacijami na otoku Amboini so ujeli 2300 Holandcev.

Letalstvo je uničilo 44 letal na Sumatri, 218 pa nad Javo in sicer v osmih nastopih. To je večina nasprotnikovih letalskih sil na Javi. Poročilo se končuje z omembo Nove Britanije, kjer so Japonci zajeli 697 angleških vojakov, med njimi navednika posadke v Rabaulu.

Brzojavka predsednika bolgarske vlade Duceju

Rim, 2. marca. s. Predsednik bolgarske vlade je Duceju poslal naslednjo brzojavko:

»Ob prvi obletnici bolgarskega pristopa k trojni zvezi sem srečen, da vam morem poslati najodkritosrčnejša voščila za uspeh tega velikega dela, ki je še bolj utrdilo prijateljske vezi med Italijo in Bolgarijo in ki prispeva k srečnemu dvigu ter blagoslovljeni bodočnosti naših narodov. Pri tej priliki, vam, ekselencija, izrekam najpriskrčnejše želje za vašo osebno srečo ter za uspeh in blagor hrabrega italijanskega ljudstva. Filov, predsednik bolgarskega ministrskega sveta.«

Vesti 2. marca

Madžarski strokovnjak za framasonstvo, Palatinus, prinaša vrsto zanimivih listin, ki so jih našli v arhivih masonskih lož po bivših jugoslovanskih mestih, ki zdaj pripadajo Madžarski. Z listin je razvidno, da so masoni imeli nalog z vsemi silami preprečevati vsako prizadevanje za sporazum z Nemčijo in Italijo ter se boriti za to, da bi Jugoslavija stopila na stran velikih demokracij.

Hud požar je v Carigradu uničil del vseučilišča in sicer modroslovski ter tehnični oddelček. Vzroki za požar niso znani.

Novi turški državni proračun bo za 74 milijonov turških funtov večji od lanskega.

V Argentini bodo danes imeli volitve za polovico članov poslanske zbornice.

Za novega načelnika švicarskega generalnega štaba je bil imenovan polkovnik Roger Masson, ki bo tudi na novem mestu ohranil vodstvo švicarske vojaške obveščevalne in varnostne službe.

Iz Madrida je včeraj odpotovalo v Nemčijo skupina španskih letalcev, ki gredo zamenjati letalce španske »Sinje divizije«. Ti so se vrnili na oddih v domovino.

Včeraj je odpotovalo v Carigrad bolgarsko gospodarsko odposlanstvo, sestavljeno iz osmih predstavnikov zunanega, gospodarskega in kmetijskega ministrstva ter bolgarske narodne banke. Pogajali se bodo glede novega sporazuma o blagovni izmenjavi, o katerem pričakujejo, da bo v najkrajšem času podpisan v Sofiji. Razen tega je včeraj odpotovalo drugo bolgarsko gospodarsko odposlanstvo v Berlin, da bi se z nemškimi predstavniki dogovorilo o blagovni izmenjavi med Bolgarijo in Nemčijo za prihodnji mesec.

Od 1. marca so v Švici omejili meso. Nova uredba je bila potrebna, da bi spravili v sklad porabo in pridelek, ki se je zmanjšal za tretjino. Ta omejitev pa ne velja za kunce, kokoši, gosi in race; prav tako tudi ne za divjad in ribe. Mesečni obrok bo okrog dva kilograma mesa s kostmi vred.

V Bukarešti je dospelo 35 političnih beguncev iz Iraka. Med njimi so tudi sorodniki bivšega ministrskega predsednika Rašida Alija el Kailanija. Bivali so dalj časa v Turčiji, odkoder so jih turške oblasti pregnale.

Precej dolg razgovor je imel odposlanec francoske vlade v zasedeni Franciji Fernand de Brinon z maršalom Petainom.

Za novega japonskega veleposlanika v Moskvi je bil imenovan bivši svetnik japonskega veleposlaništva v Nankingu Coro Omrišima.

Zbori italijanskih delavcev v Nemčiji

Berlin, 2. marca. s. Po vsej Nemčiji so včeraj ob sodelovanju nemških delavskih oblasti bili zbori italijanskega industrijskega delavstva, kateremu so govorili voditelji in nadzorniki italijanskega sindikalnega urada. Ti so delavcem sporočili pozdrave zveznega predsednika ter potem pojasnjevali pomen zborov, ki naj dokažejo popolno vzajemnost italijanskih tovaršev z nemškimi tudi na delovnem bojišču, kakor se vojaki obeh držav bore z bokom ob boku na frontah. Ta boj za življenje ali za smrt se ne odločuje samo na fronti, temveč tudi v delavnicah, na poljih, v pisarnah, skratka na vsakem delovnem terišču.

Govorniki so se zahvaljevali za prispevek, ki ga dajejo italijanski delavci v duhu popolne discipline in občutenega sodelovanja. Naslovili so na delavce spodbudne besede, naj z enako donosnostjo nadaljujejo svoje delo v industriji, da bi bojevnikom dajali vedno številnejše orožje. Zmaga bo sad skupnih žrtv in skupnih naporov. Zbori so potekali v ozračju vere in navdušenja in so se končali z navdušenimi manifestacijami za Duceja in za Hitlerja.

O nalogah madžarske mladine spomladi

Budimpešta, 2. marca. s. Včeraj je bil veliki shod madžarskih vseučiliških dijakov, na katerem je bil tudi ministrski predsednik Bardossy, ki so ga vneto pozdravljali. Ministrski predsednik, ki mu je vseučiliška mladina ponovno ploskala, je dejal, da čaka dijaško mladino v tem zgodovinskem trenutku velika naloga. Madžarska mladina, je rekel, služi domovini v neomajni veri v zmago. Država je ob strani osi v boju z boljševizmom, še večje naloge pa čakajo Madžarsko v bližajoči se pomladi. Prepričan sem, je naglasil predsednik, da bo dijaška množica znala preceniti važnost položaja. Dijaki so predsednikove besede sprejeli z viharim odobravanjem, potem pa so pozivali na boj proti boljševizmu in pozdravljali sile osi.

Povišanja generalov v nemški vojski

Berlin, 2. marca. s. Iz vojaškega vira poročajo, da je Hitler z veljavnostjo od 1. februarja 1942 povišal letalskega generala barona von Richthoffena v armadnega generala, generala oklepnih oddelkov Modela pa tudi v armadnega generala. Maršal Göring je generalu Richthoffenu poslal toplo brzojavno čestitko.

Nadaljevanje razprav zoper krivce francoskega zloma

Riom, 2. marca. s. Ves včerajšnji dan razprav v Riomu je izpolnjevalo zaslišanje bivšega ministrskega predsednika Daladierja, ki je skušal svoje delovanje opravičevati z ogromno grmado števil, negotovih položajev in nasprotujočih si sodba. Proti koncu zaslišanja je bil Daladier tako utrujen, da je njegov branilec moral praviati uradnega sodišča, naj razpravo preloži

Obisk celovškega gauleiterja dr. Reinerja v Ljubljani

Z zastopniki italijanskih oblasti je imel v vladni palači važne razgovore o obmejnih vprašanjih

Ljubljana, 2. marca.

V soboto dopoldne se je pripeljal v Ljubljano, da vrne obisk Visokemu Komisarju, gauleiterju iz Celovca, dr. Friedrich Reiner. Na meji so odličnega gosta pričakovali in sprejeli v imenu Visokega Komisarja podprefekt comm. Bissia, načelnik pisarne, polkovnik Carravetta kot zastopnik divizijskega poveljnika Granatierja, kvestor comm. Messina, major Lombardi, poveljnik karabinerjev ter podpolkovnik Bramo z vojaškega urada Visokega Komisarja. Navzoč je bil pri sprejemu tudi nemški konzul v Ljubljani, dr. Brosch.

Gauleiter Reiner se je pripeljal na mejo ob 10.30. Spremljali so ga generalleutnant Roesener, poslanski svetnik von Kamphoeven ter skupina drugih vplivnih osebosti iz celovške uprave. Ob prihodu je comm. Bissia izročil visokemu gostu pozdrav in imenu Vis. Komisarja ter mu predstavil navzočne osebnosti.

Prihod v vladno palačo

Ob 10.45 se je gauleiter Reiner pripeljal pred vladno palačo, kjer je stal v vrsti oddelke grenadirjev z godbo, ki mu je izkazal časti. Tu je visokega gosta pričakoval Vis. Komisar Ekse, Emilio Grazioli, zvezni tajnik dr. Orlando Orlandini, divizijski general Taddeo Orlando, poveljnik grenadirske divizije, ki je zastopal poveljnika armadnega zbora, dalje podprefekt David, general Lubrano, predsednik komisije za določitev meja, karabinerski major Pelaghi ter nekaj drugih uradnikov Visokega Komisarja.

Ko so gauleiterju izkazali vojaške časti in po obhodu častne čete, se je dr. Reiner podal v spremstvu Visokega Komisarja in drugih vplivnih osebosti na sedež Komisarata, kjer je bila potem seja, na kateri so razmotrili nekatera vprašanja, ki se nanašajo na zasedeno ozemlje.

Navdušeni zdravici

Ob pol dveh popoldne je Visoki Komisar priredil na čast visokemu gostu kosilo, ki se ga je udeležil tudi poveljnik armadnega zbora Mario Robotti. Ob koncu kosila je naslovil gauleiter tovariški pozdrav na Visokega Komisarja ter nato zlasti poudaril popolno sodelovanje med nemškimi in italijanskimi oblastmi pri proučevanju in reševanju raznih vprašanj, ki se tičejo obmejnega

Ljubljansko barje bo pridelalo veliko sončnic

Računajo, da bo 2500 ha barske zemlje posejane s to rastlino

Ljubljana, 1. marca.

Jeseni lanskega leta smo kot prvi list poročali o široki akciji, ki se je začela na Barju, namreč, da bi se Barje uporabilo za kulturo sončnic, katerih seme daje dovolj okusnega olja, sedaj tako potrebnega naši prehrani. O tej akciji smo nato ponovno poročali, enako tudi drugi dnevniki in pa strokovni časopisi.

Sedaj, ko smo tik pred zaključkom zime, vsaj upajmo, da bo sneg kmalu skopnel — in tik pred pričetkom setve, moremo poročati, da je akcija za sajenje sončnic na Barju odlično uspešna in da bomo mogli letošnje poletje uživati poleg koristi na jesen, tudi čudovit razgled, ko se bo tako rekoč vse Barje spremenilo v en sam vrh sončnic tako, kot smo v jeseni napovedali.

Da že dosedaj niso sadili na Barju toliko sončnic, kakor jih bodo letos, je bil vzrok pač v tem, ker je bilo vedno dovolj drugega jedilnega olja na razpolago. Iz Hrvatske so uvažali k nam dovolj olja iz repice in ogrščice, pa tudi olivnega olja, iz Stajerske in Prekmurja pa smo dobivali tudi mnogo bučnega olja. Sedaj pa je Ljubljanska pokrajina navezana sama nase in na dovoz iz Italije. Sedaj je Barje prišlo prav in barjanski kmet sedaj ve, da bo lahko dobro in zanesljivo prodal vse seme sončnice, kolikor ga bo pridelal. Zato je umevno, da je akcija za sajenje sončnic tako odlično uspešna.

Ze sedaj računajo, da bo na Barju posajenih 2500 ha zemlje, to je na vsej ogromni ploskvi od Vrhnike do Škofljice. Razumni barjanski kmetje so kaj hitro razumeli novi čas in se nove kulture naglo oprijeli. Sončnica v bistvu ne zahteva drugačnega ravnanja kakor krompir, donos pa je večji. Vsaka večja vas je imela svojega zaupnika, ki se je pošteno trudil z agitacijo, z razdeljevanjem poučnih brošur, semen, gnojil in drugega potrebnega. Ljubljanska tovarna, ki se je obvezala, da bo odkupila vse pridelano zrnje, je poskrbela tudi za vse potrebno. Ta tovarna je dosedaj izdelovala oziroma predelovala le pogonsko olje, sedaj pa se je preusmerila in namerava jedilno olje pridobivati tudi v bodoče, tudi potem, ko bo dovolj drugega jedilnega olja na razpolago. Barjanskemu kmetu je torej na ta način zagotovljen trajen vir dohodka.

Koristi od sončnic bo imel kmet večkratno. Predvsem bo prejel lepe denarje za zrnje. Prejel bo tudi oljate pogache izpod stikalnice, ki bodo

področja. Naglasil je bratovsko prijateljstvo, ki veže oba naroda, ki pod vodstvom svojih dveh voditeljev gresta k najgostejši in popolni zmagi. Slednjič je napil Führerju ter izrazil najpriširnejši pozdrav gauleiterju in zaželel največje uspehe pri opravljanju njegove visoke naloge.

Dr. Reiner se je v svojem odgovoru zahvalil za prisrčni sprejem, ki ga je bil deležen, ter za pravo tovariško ozračje, ki vlada v Ljubljani med zastopniki italijanskih in nemških oblasti. Svoj govor je končal s tem, da je napil Nj. Vel. Kralju in Cesarju, Duceju in fašistični Italiji.

V Fašističnem domu

Popoldne se je gauleiter Reiner v spremstvu Visokega Komisarja podal v Fašistični dom, kjer so ga sprejeli zvezni tajnik dr. Orlandini ter vplivne osebnosti ljubljanskega fašija. Zvezni tajnik mu je najprej zaželel dobrodošlico, nato pa si je gauleiter ogledal sedež stranke ter se zanimal za njeno organizacijo, odtod pa se je potem podal na sedež italijanske liktorske mladine iz Ljubljane, kjer ga je sprejel zvezni podpoveljnik prof. Cassani ter mu predstavil voditelje GILL-a. Gauleiter je nato odšel v tovarnico, kjer je prisostvoval nekaj vajam, ki jih je izvajala balila. Zlasti se je zanimal za mladinsko organizacijo, ter izrazil prof. Cassaniju in njegovim sodelavcem svojo veliko zadovoljstvo.

Gauleiter se je potem, še vedno v spremstvu Vis. Komisarja, zveznega tajnika in drugih višjih zastopnikov oblasti, podal

na sedež Dopolavora

kjer sta ga sprejela osrednji nadzornik Pesci in pokrajinski tajnik Liberti. Tu si je ogledal sedež sam, dvorano, kjer so kino-predstave, uradne prostore ter sedež vojaškega Dopolavora. V neki sobi je gauleiter prisostvoval predstavi nekega dokumentarnega filma, ki so jo predvajali z enim takšnih prenosljivih aparatov, s kakršnimi razpolagajo organizacije Dopolavora. Ko je gauleiter zapuščal sedež Dopolavora, je izrazil svoje zadovoljstvo in navdušenje nad vzorno organizacijo.

Po svoji vrnitvi v vladno palačo se je potem nekaj časa še zadržal tam, nato pa se z izrazi največjega tovarištva poslovil od Visokega Komisarja in drugih navzočih zastopnikov oblasti.

izvzorno krmilo za živino. Tudi listje sončnic predstavlja tečno krmilo, ki ga uživa vsaka živina. Po sušeni stebli sončnic pa so dobro kurivo; pepel, ki ostane, pa je koristen gnoj, ki vsebuje mnogo kalija. Sončnico zrnje daje le olje, to je ogljik, kiški in vodik, vse rudninske snovi pa se vračajo torej nazaj zemlji.

Se v drugem oziru je sončnica koristna. Potrebujemo namreč mnogo vlage, ki jo izhlapevajo njeni listi in tam, kjer raste mnogo sončnic, kmalu izginejo neprijetne mlake in luže s polji. To pa je za Barje važno. Sončnica pušča za seboj njivo čisto, brez plevela. Na Barju pa je najbolj nadležni plevel preslica, za katero dosedaj Barjani niso vedeli, kako bi se je znebili. Čim dalje več je bilo in vedno bolj je uničevala njive in travnike. Sončnica pa bodo preslica končno zamorile. Tam, kjer raste sončnica, preslica ne more uspeti! To je druga velika korist, ki jo bo Barje imelo od kulture sončnic.

Moramo ob tej priliki izreči priznanje zlasti šolskemu upravitelju na Barju g. Titu Grčarju, ki se je odločno zavzel za gojenje sončnic.

Letos bo sploh izginilo na Barju mnogo pustih travnikov, ki so dajali le nekaj slabe krme. Ti travniki bodo spremenjeni v koristne njive, kjer bodo kmetje pridelovali tako krmo, kakor tudi živila.

Zasajene bo letos mnogo več krompirja, detelje, pa tudi krompirja dobrih vrst, fižola, sočivja in podobnega. Posajenih bo tudi mnogo buč, zlasti golice, katerih seme nima lupine. Ob raznih jarkih in potokih bo uspevalo dosti buč, katerih seme bodo pridelovalci lahko prodali oljarnam, meso buč pa uporabili za piščo prešičem.

Tako upajmo, bomo do jeseni vprašanje preskrbe Ljubljanske pokrajine z oljem zadovoljivo rešili in ne bo več take stiske s tem koristnim živilom. Ako se bodo odrezali še drugi okolišji v pokrajini, zlasti, če bodo Dolenjci posejali več ogrščice in repice, bomo imeli olja vsaj za vojne razmere dovolj. Nemara obrodí v jeseni še žir dobro, potem bomo imeli tudi precej žirovega olja.

Naročajte Slovenski dom!

Prijavljanje avtomobilskih vozil, izdelanih pred 1. 1930

Rim, 2. marca. s. Rimski uradni list je 10. februarja objavil posebno uredbo, ki je stopila v veljavo včeraj in katera se tiče avtomobilskih vozil, ki od 1. januarja 1930 niso bila več prijavljena. Odredba določa, da morajo biti ta vozila sedaj na razpolago vojnemu ministertvu. Gre za avtomobilska vozila, kakor so avtomobili, avtobusi, motorna kolesa in mali tovorni avtomobili ter za avtomobilske pnevmatike. Dalje morajo biti stavljeni na razpolago tudi nadomestni deli imenovanih vozil, če so bila izdelana pred 1. januarjem 1930. Vsakdo, ki ima takšne vrste vozilo, ga mora prijaviti v dveh tednih dneh od objave uredbe. Prav takšno prijavo mora narediti tudi vsakdo, ki ima opravljene kakšne nadomestne dele takšnih vozil.

Prodajanje čistega alkohola

Rim, 2. marca. s. Uradni list je objavil uredbo o prodaji čistega alkohola. Določa se, da se sme čist alkohol od 1. marca prodajati le za medicinske namene in se sme oddajati le lekarnam, katere pa morajo voditi točen seznam prijeteja in prodanega alkohola. Seznam mora vsebovati tudi količine, porabljene za pripravljanje zdravil ali pa prodane javnosti. Lekarne bodo smele prodajati alkohol edino na podlagi zdravniškega nakazila.

Sneg se spet ponuja

Letošnje vreme je pa res muhasto. Mraz, sneg, dež, megla. Te vremenske dobrine se vrste dan za dnem. Včeraj je bilo megleno vreme, ponoči pa mraz, vendar živo srebro ni padlo pod ničlo. Zjutraj pa so začele sem pa tja spet padati snežinke. Kakor kaže, do pravega snega le ne bo prišlo, kajti vreme je preveč toplo. Vremenske muhavosti bodo trajale še verjetno nekaj časa, dokler ne bo nastopilo pravo spomladansko vreme.

Sneg kar vidno izginja. Na strehah ga je le še malo, nekaj več ga pa je ob cestah, kjer je nameten na kope. Tudi na večini ljubljanskih cest so še debeli sloji ledu, ki ga mestni delavci še niso razbili. Ceste po središču mesta pa so že očiščene in suhe.

V treh vrstah...

Razna prešolanja bodo izvedli na Gorenjskem. V ta namen je prišel na Gorenjsko že neki pek iz Grada, da bo naučil peči gorenjske peke, kako se peče dober črn kruh. Po večini je bil kruh do sedaj že prav okusen, po možnosti pa ga bodo še izboljšali. — Tudi slikarji bodo imeli prešolanje v svoji stroki. Prešolanje bo v Domžalah. — Prešolanje bo tudi za površinsko obdelavo lesa v kamniškem okraju. — Stalni tečaj za knjigovodstvo pa bodo v Domžalah, Litiji in Kamniku.

Vrsta nesreč na Gorenjskem. 30 letni delavec Jurij Božičević pri »Inteksu« v Kranju je padel na betonskih tleh in si zlomil nogo. — V Radovljici je padla upokojena učiteljica Olga Stigova in si zlomila roko. Nadalje se je v Radovljici ponesrečila pri sankanju Minka Resmanova, trgovčeva hči. Hudo se je poškodovala na nogi. — V Trzinu je na poledeneli cesti padla 42letna ga. Matilda Dolinarjeva in si zlomila roko. — V Kamniku pa je padel na cesti 6 letni kmečki sin Zibert in si zlomil levo nogo. Ponesrečenci so bili prepeljeni na Golnik.

Nadaljevanje državnega nogometnega prvenstva

Po vsej kraljevini se je včeraj nadaljevalo nogometno prvenstvo za ponosni naslov italijanskega nogometnega državnega prvaka. Tudi včeraj so bile na sporedu vse tekme, pa tudi odigrale so se vse in ni ostala niti ena neodigrana, kakor so morale biti odgodene preteklo nedeljo.

Posebno huda borba je na vrhu tabele, ko vodstvo Romo lepo sledita Venezia in Torino, ki zaostajata za Romo le za slabo točko. Pa tudi ostali klubi se love, da je veselje. Klubi zaostajajo drug za drugim le za točko ali dve, kar daje nogometnemu prvenstvu še posebno borben značaj. V italijanskem prvenstvu res ne sme klub pustiti točke v nemar, kajti izgubljena tekma je lahko zanj že usodna. In prav zaradi tega klubi streme, da čim manj tekem izgube in si s tem naberejo čim več točk, s katerimi lahko pričakujejo konca prvenstva. Kdor bo ostal na repu ob koncu tekmovanja, bo moral pač v 2. razred, najboljši iz tega razreda pa bodo prišli namesto izpadlih v A divizijo.

Včerašnje tretje povratno kolo v A diviziji se je končalo takole:

Roma: Lazio: Liguria 4:0
Milano: Torino: Ambrosiana 3:2
Livorno: Livorno: Triestina 1:0
Modena: Venezia: Modena 1:0
Napoli: Napoli: Atalanta 3:0
Bologna: Bologna: Milano 3:1
Torino: Juventus: Roma 2:0
Genova: Genova: Fiorentina 4:0

Včerašnje presenečenje je bilo, da je vođača Roma izgubila tekmo v Torinu proti Juventus. Poraz se da do neke mere opravičiti s tem, da je igrala na tujem igrišču. S tem porazom in z zmagami sta se včeraj prvemu znat-

Izredno stroge kazni za skrivance in podraževalce živil

Rim, 2. marca. s. Med primeri težkih kazni, ki so doletele kršitelje odredb o porabi živil, so bili tudi naslednji:

4 leta in 6 mesecev je dobil Di Bella Francesco, ki si je na nezakonit način pridobil štiri stote testenine. 2 leti zapore je dobil Gioeca Josip, ki je skril stot olja. Dalje so bili kaznovani: na 3 leta in 6 mesecev Massolo Angelo, ker je prodajal predrage salame in prekajeno meso, na 3 leta Remolla Umberto, ker ni prijavil zaloga žita: Murano Raimondo na 3 leta, ker je umaknil iz prodaje zalogo salami; na 3 leta Granari Aurelio, ki je skril 55 kg usnja. Na 3 leta Sacerdote Luigi, ki ni prijavil 3 stotov žita; na 1 leto Valentini Teobaldo, ker ni prijavil olja na zalogi; na 2 leti in 2 meseca Cappabianca Aldo, ker je tržil z živilskimi nakaznicami; na 13 let zapore Laurenti Mendore, na 10 let Bernardo Antonio, na 7 let Rispoli Osvaldo, in Capua Pavel, ker so vsi skupaj kradli živilske nakaznice in jih potem prodajali. Na 4 leta je bil obsojen Bonamici Alfredo, ki je odtegnil prodaji konzervirane paradižnike. Na tri leta Rino in Erminio Cappelletti za protizakonito trgovanje z moko. Na tri leta in šest mesecev Betalli Guido in Alfonsi Oreste zavoljo preprečevanja trgovanja z dragotinami. Na tri leta zapore je bil obsojen Manuini Furio, ki je odtegnil prodaji različno blago. Na tri leta zapore je bil obsojen Franchi Fermo, ki je skril večjo količino kolesarskih zračnic. Na 2 leti zapore je bil obsojen Cavilli Ottello zavoljo skrivanja blaga; na 3 leta Conio Julija, ki je skrla 30 kg sira; na tri leta Paderni Rasario, ker je skril 20 kg sira; na 3 leta Nevvini Teresa, ker je ukradla tri živilske nakaznice; na 1 leto Silvestri Eugenia, ker je fizio in slanino predrago prodajala; na 3 leta Pietroletti Giovanni, ki je skril nekaj olja; na 1 leto Vivano Luigi, ker je poskušal prodati dva kg zlata; na 1 leto Garzola Marcello, ker je skrival prašiča; na 1 leto Marchetti Attore, ker ni prijavil 1 stota olja; na 1 leto Greco Elvezio, ker je poskušal prodati tri kilograma olja; na 1 leto Senefonte Josip, ker je skril 80 kg olja; na eno leto in 40.000 lir kazni je bil kaznovan neki trgovec v Bariju, ki je hotel skrival trgovati s 4 stoti testenini.

S Hrvaškega

V preteklem tednu je bilo v zagrebškem italijanskem kulturnem zavodu zanimivo predavanje o romantični estetiki v italijanskem slikarstvu v XIX. stol. Predaval je prof. G. Ponti.

Jutri bodo v Zagrebu priredili koncert po želji, ki ga bodo izvajali v veliki dvorani zagrebškega velesejma.

V Zagrebu je te dni gostovala v narodnem gledališču znana bolgarska operna pevka Konstantinova, ki je pela vlogo Gilde v Verdijevem »Rigolettu«.

Včeraj je umrl v Ljubljani Radko Verbic, dijak 4. razreda Srednje tehnične šole. Pogreb bo jutri v torek ob 14.30 iz kapelice sv. Petra na Zalah na pokopališču h Sv. Križu. Naj v miru počiva! Preostalih naše sožalje!

Tekme v B razredu

Tudi v tem razredu so bile na sporedu vse tekme. Včeraj je Vicenza z zmago nad Piso dohitela Bari. Tudi Udinese je doma uspešno odpravil Fanullo. Fiumana se od tekme do tekme popravlja in ima zdaj že štiri klube za seboj.

Rezultati včeraj:

Alessandria: Pro Patria: Alessandria 1:0
Savona: Savona: Pescara 2:2
Bari: Bari: Padova 0:0
Prato: Prato: Reggiana 2:1
Vicenza: Vicenza: Pisa 2:0
Fiume: Fiumana: Brescia 1:0
Lucca: Siena: Lucchese 1:0
Novara: Novara: Spezia 1:0

Po tem prvem povratnem kolu je vrstni red po številu dobljenih točk naslednji:

Vicenza, Bari 27, Padova 25, Novara, Alessandria 23, Brescia 22, Pescara 21, Fanfulla, Udinese 19, Spezia, Siena, Savona 17, Pisa 14, Fiumana 13, Pro Patria, Prato 12, Reggiana 10, Lucchese 5.

V tej tabeli pa niso vštete še neodigrane tekme, in sicer Spezia in Lucchese po eno, Pro Patria pa mora igrati še celo dve tekmi.

Črna Kamela

Charlie je nagrbnatil čelo. »Približno vse,« je odvrnil. »Tatneverro je resnično svojevrsten človek. Po eni strani želi pomagati, obenem pa kradе cigare Jaynesu, da jih potem vrže pred okno ute s posebnim namenom. Željno pričakuje moj uspeh, medtem pa pisari pisma, ki povzročajo, da moram svoj dragoceni čas posvečati nedolžnemu Van Hornu. Čisto majhen nedolžen razlog ima za to, da mi ne pove, da je brat Dennyja Maya, toda mož divja po svetu okrog z edinim namenom, da bi uničil vse njegove slike, da se dejstva ne bi pojavila v javnosti. Pojavi se pismo, v katerem bi utegnili biti ime morilca, ki je ubil njegovega brata. Toda mož je nenadoma zatemnil sobo, da me je lahko udaril v lice.« Znova si je zamisljeno pogladil malo brazgotino na licu. »Res, ta Tatneverro je brez dvoma silno zanimiv človek.«

»No, in kaj bomo zdaj počeli?« je vprašal šef. »Vsa stvar se mi zdi tako čudna, kakor bi bila skrita za vašimi znamenitimi zidovi, Charlie.«

Chan je skomizgnil z rameni. »V tem primeru bi morali mi malce pogledati naokrog, da bi videli, kje se odcepi prava pot. Trenutno se najbolj zanimam za Smitha. Zakaj je bil včeraj ponoči v uti? Še važnejše pa je: Okrog česa se je sukal pogovor med Robertom Fyfejem in Shelah Fane, zaradi katerega je dobil Smith precejšen znesek denarja od igralca, da ne bi odprl uti. Nekaj malega bom pojedel, potem pa se bom odpravil v mesto preiskat vse kotičke.«

»To je najpametnejše,« je vzkliknil šef. »Rajši sami poiščite Smitha. Jaz bom prav tako jedel v mestu in se potem takoj vrnil. Od sedme ure naprej me bo moč dobiti vsak hip.«

Charlie je stopil k teflonu in poklical svoj dom. Hčerka Roza mu je odgovorjela. Ko ji je javil, da se za večerjo ne bo prikazal domov, mu je zelo presenečena odgovorila:

»Toda, oče... moraš priti domov. Mi vsi te željno pričakujemo.«

»Ah, končno pa le začenjaš kazati svoje globoko nagnjenje do svojega ubogega očeta.«

»Seveda. Saj bomo kmalu skoprneli od radovednosti.«

»Prosim te, ostani še nekaj časa pri življenju,« ji je svetoval. »Dosedaj vam ne morem še prav nič sporočiti.«

»Kaj pa si potem počenjal ves tvoj dan?« se je zanimala hčerka Roza.

Chan je vzdihnil. »Ali naj bi morebiti vsem svojim enajstim otrokom razlagal razkrivanje tega primera?«

»Morda ne bi bilo napak tako,« se je zasmejala Roza. »Malo ameriškega tempa najbrž ne bi škodovalo?«

»To je res. Ko pa sem le dolgočasni Kitajec...«

»Kdo pa to trdi, oče? Tega pa res nisem hotela reči. Prosim te, če me imaš rad, da se požuriš.«

»Podvizal se bom,« ji je zagotavljal. »Če ne bo šlo po sreči, se rajši sploh ne bom nocoj prikazal domov.«

Obesil je slušalko in odšel v bližnjo restavracijo, da bi pri obilni večerji spet okrepčal svoje telo.

Okrepčan in osvežen se je lotil iskanja. Najprej jo je mahnil vzdolž po Kraljevi cesti proti parku Uala. Mrak je počasi legal na ta kraj, kjer je toliko izgubljenih eksistenc opravilo trdo šolo trpkih izkušenj. Krog in krog so tavalne temne postave, zlekjene ležale na klopih in s sovražnimi pogledi obkladale Chana. Marsikateri polglasni razgovor in marsikatera nejasna izgovorjena kletev je veljala njemu, s katerim so imeli vselej opravka, kadar se je primeril kak neprijeten dogodek. Toda danes zvečer mu ni bilo mar prav nobenega izmed njih. Iskal je le moža v žametnem suknjiču in platnenih hlačah, ki so bile nekoč bele.

V parku ni imel nobenega uspeha. Zatorej je krenil dalje in zavil v ulico, kjer so skušale cenene kramarije in borne trgovine razkazovati razkošje svetovljanske elegance. Na nekem balkonu je zagledal neznansko debelo Filipinko v obledelem kimonu, ko je kadila svojo popoldnansko cigaro. Tu se je začel tisti mestni del, ki si ga turisti skoraj nikoli niso ogledali, turisti, ki so tako željno stremeli po lepoti tega otoka in po osvetočnem zraku Waikijia.

V mestnem delu River ni bilo nič lepega za oči. Le umazani in trpki revščina. Videti je bilo, kakor da bi se najbednejši stvorili vseh sedmih plemen sveta tu borili za svojo uloženo življenje.

Jezikanje, otroško vpitje in tleskanje sandal na bosih nogah, to je napolnjevalo ozračje, pa tudi sem so od nekod prihajali sladki zvoki havajske glasbe. Tudi tu je zasanjano odmevala otroška pesem.

Na nekih vratih je Chan videl, ko je stopal mimo, napis: Orientalski kabaret. Za trenutek je obstal v svetlobi reklamnih črk in pustil, da je šla mimo njega vitka rjava deklina, ki je začela stopati po umazanih stopnicah. Charlie ji je bral s obraza: Tropske noči, izgubljeni otoki v neizmernem južnem morju. Naglo se je odločil in stopil za njo.

Vstopil je skozi višec zastor v hladen prostor, kjer je stalo več mizic, pokritih z belomodrimi prtji. V ozadju je jedlo nekaj našminkanih deklet. Zelo vljuden mlad možki je stopil predenj in si spotoma iz navade pomel roke, pa vendar ni mogel popolnoma zakriti svojega nemira.

»Zelite, gospod komisar?«

Charlie je odinil v stran in sledil mlademu dekletu, ki ga je videl pred vhodnimi vrati. Zdal je snela klobuk in ga obesila na kljuko. Očitno je bila tu uslužbena.

»Oprostite mi, prosim!« je začel Charlie.

Pogledala ga je. Strah in izzivalna upornost sta se ji brala iz oči. »Kaj bi radi?«

Andrejčkov
J o ž e

Žalost in veselje

R o m a n
v s l i k a h

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

439.

»... Pri sebi nisem imel drugega, ko dolg lovski nož in dvocevno pištolo. Ni bilo treba dolgo čakali, pa so planili štirje velikani z groznim krikom name. Pomerim s pištolo in dva sta strašno zalulila in padla, druga dva pa sta zbežala z vrta. Hilim v hišo po puško, a že na pragu slišim žalostno ječanje. Na mostovžu je ležala gospa in dva divjaka sta ji frgala otroka iz naročja...«

440.

»... Nisem dolgo premišljal. Prvemu porinam nož v prsa, drugemu pa po legnem puško iz rok. Sprožila se je in me ranila na roki. Malajec me pa zgrabi tako trdo za vrat, da mi je zastala sapa. Dolgo sem se zvijal, a njegove roke so bile premočne. Nazadnje se mi je posrečilo, da sem prišel do svojega noža ter mu ga nekako čez glavo zasadil v hrbet...«

441.

»... Zdaj sem bil rešen. Izvil sem se divjaku iz krčevitega objema. Potem sem skočil h gospe, ki je bila čisto onemogla, je pobral in jo odnesel v sobo, za njo pa še otroka. Prvo vprašanje je bilo, kje je Edmond. Gospa mi je pokazala na nasprotno stran, kjer je bila pisarna. Brž sem pustil gospo in otroka ter planil lja. Odprem vrata v sobo in kaj vidim?...«

Zanimiva preteklost slovite Agheile

Kako so 400 let pred Kr. določali mejo v Severni Afriki

Poročila z bojišča v Severni Afriki so že večkrat omenjala kraj Agheila v zvezi z boji, ki se odigravajo v sedanjih vojni v Libiji in Cirenaiki. Zdaj je Agheila spet v italijanskih rokah.

Agheila je kraj, ki ima za seboj precej davno in tudi slavno zgodovino, ter ni nasebina, kakor je še toliko drugih, ki so morda nastale ob robu puščave zaradi tega, ker so se ob njegovi zelenici lahko med potjo oddahnile in se založile z vodo karavane kamel. Omenja jo v svoji knjigi »Bellum Jugurtinum« ž starodavni rimski pisatelj Salust.

Agheila leži na meji med Tripolitanijsko in Cirenaiko in je stara grška kolonija v Kireni. Kraj je slovi med drugim tudi po tem, da so se tam esli približno 400 let pred Kr. odposlanci iz starodavne Kartagine in iz Kirene, da naredo konec dolgotrajnim medsebojnim bojem med tema dvema pokrajinama in da enkrat za vselej določijo mejo. Prej sta se bili obe vladi domenili takole: Ob določen uri morajo oditi istočasno iz obeh prestolnic zastopniki obeh dežela drug drugemu nasproti.

Na kraju, kjer se bodo srečali, je treba potem potegniti mejo. Tako je bilo domenjeno. Kartaginska odposlanca sta bila dva brata, ki sta se imenovala Philaena in eta bila zelo prevejana. Da bi pridobila svoji domovini čimveč zemlje, eta med potjo tekla, dočim eta bila odposlanca iz Kirene bolj lena in manj vnetja ter sta hodila zelo počasi. Razumljivo je, da se nista malo začudila, ko eta zagledala tista dva prebrisana Kartaginska preja, kakor pa eta ju pričakovala. Obdoližila eta jih, da eta odšla iz Kartagine prej, kot pa onadva iz Kirene. Iz tega se je rodil prepir in Grka se nista hotela vdati. Nazadnje eta predlagala, naj Kartaginska pristane na to, da ju živa pokopljejo na kraju, kjer naj bi bila po njuni želji meja med obema pokrajinama, ali pa naj Kirenaičana izbereta pod enakim pogojem novo mejo. Brata Philaena eta predlog sprejela ter eta se brez obotavljanja žrtvovala za svojo domovino. V znak hvalečnosti so Kartaginci postavili na tistem kraju, tam, kjer danes etoji tolikokrat omenjeno naselje Agheila, žrtvenik na čast junaškima odposlancema.

Z elektriko ogrevajo vrtno grede

Zlasti blagodejno vpliva električni tok na endivijo, paradižnike, špinačo in fižol

Spričo zadovoljivih uspehov, ki so jih poljedelci iz okolice Amsterdama dosegli že leta 1935 z električnim ogrevanjem svojih vrtov, je nizozemska vlada leta 1940 sklenila ustanoviti poseben »poskusni vrt«, na katerem bodo, oziroma so že skušali izkoristiti dosedanje skušnje in ugotovitve ter še bolj izpopolniti uspehe, ki so jih dosegli z električnim ogrevanjem zemlje. Razumljivo je, da so od tedaj, ko so začeli električni tok uporabljati tudi v ta namen, porabili dosti več toka, kot prej. Lansko leto je bilo samo na področju Amsterdama že kar štirideset vrtnarskih podjetij, ki so uporabljala za ogrevanje svojih gred električni tok. V enem letu so porabili nad 400.000 kilovatih ur toka.

Pri takšnem ogrevanju vrtov z električnim tokom je izločen vsak morebitni vpliv podnebja, rastline pa se neprimerno hitreje razvijajo in lepše uspevajo kot sicer. Koliko se da doseči z električnim ogrevanjem zemlje, se kaj lepo vidi iz posameznih dosedanjih uspehov. Tako se je na primer zgodilo, da so na nekem kraju vprav zaradi električnega ogrevanja vrtov pridelali kar 80% več, kot pa prej. Zlasti blagodejno vpliva električno

ogrevanje gred na endivijo, paradižnike, špinačo in fižol. Celotna dolžina cevi za električno ogrevanje vrtov znaša samo na področju Amsterdama nad 56 kilometrov

»Kuhinja vojaških odpuščencev«

Basel, konec februarja. — Neki skupini švicarskih vojakov, ki so bili odpuščeni domov, se je porodila duhovita domisel. Ti bivši vojaki so sklenili izkoristiti skušnje, ki so si jih nabrali med svojim vojaškim službovanjem, in sicer v prvi vrsti skušnje z vojaško kuhinjo. Čemu ne bi takšne vrste kuhinja služila tudi civilnemu prebivalstvu, so si mislili. In ustanovili so jo tudi zdaj, ko ne nosijo vojaške suknje. V njej dobivajo civilisti okusno vojaško »menadžo« po takšni ceni, da si jo lahko privoščijo tudi manj petični ljudje. »Abonenti« lahko dobivajo vojaško hrano tudi na dom in jim jo dovažajo s posebnimi vozčki.

Kako hitro se premika vojska

Povprečna hitrost, s katero se premikajo vojaški oddelki, je seveda odvisna od tega, kakšni so, pehotni, motorizirani ali drugačni. Za čete, ki pešajo, se računa povprečna hitrost en kilometer

v 10–12 minutah. Konjenica naredi pot enega kilometra približno v šestih do osmih minutah, kolesarski oddelki prevozijo en kilometer poti v petih minutah, motociklisti v poldrugi in avtomobilske kolone v dveh minutah. Težki motorizirani oddelki pa puste za seboj kilometer dolgo pot v četri ure.

Prvi temelji varne plovbe po širnih oceanih

Leta 1480 je Nürnberžan Martin Behaim naredil prvi globus

Točno pred 450. leti je sloviti pomorščak Kristof Kolumb odkril na svojem potovanju preko Atlantskega oceana Ameriko, isto leto pa je važno tudi zato, ker je bil tedaj izdelan prvi zemljevid vse zemlje in sicer v obliki globusa. Naredil ga je Nürnberžan Martin Behaim. Čeprav eta ti dve odkritji na prvi pogled zelo različni, eta vendar v najtesnejši zvezi med seboj. Kristof Kolumb je odšel na svojo pot proti zahodu z namenom, da bi tudi od te strani prišel v Indijo in s tem dokazal z dejanjem, da je zemlja res kroglja in tudi Martin Behaim je imel s svojim prvim globusom podobne namene. Globus naj bi služil pomorščakom na njihovi poti v Indijo in naj bi predstavljal celine, kakor so si jih zamislili takrat. Dočim je hotel Kolumb priti v Indijo v smeri proti zahodu, je Behaim skušal pokazati pot v Indijo okrog Afrike.

Noben od njiju, ne Kolumb in ne Behaim, pa ni dosegel tega, kar je nameraval. Kolumb je prišel po naključju na Novi svet in ne v Indijo, Behaimu pa se je njegov poskus tudi ponesrečil. Po-

ročilo iz Nürnberga pripominja, da si niti Kristof Kolumb brez navigacijskih aparatov, ki jih je izdelal Behaim, in brez njegovega globusa najbrž nikdar ne bi bil drznil odpluti v neznane zahodne vode. Behaim je l. 1480 izumil pomorske aparate, da mornarji niso bili več strogo navezani pri svoji plovbi na bližino kakšne celine, pač pa, da so se lahko čisto svobodno podali daleč na odprto morje, pa so kljub temu, s pomočjo tistih novih instrumentov, lahko vsak trenutek ugotovili, kje so. Z drugimi besedami se to pravi, da je bilo po Behaimovi zaslugi tedaj prvič možno pluti čisto, varno tudi po širokih oceanih. Behaimove instrumente so pozneje uporabljal vsi sloviti pomorščaki, ki so se podali odkrivat nove dežele onstran morij. Isto leto, ko je Kristof Kolumb odkril Ameriko, je Behaim naredil globus, na katerem so bile označene strani neba (takšne, kot jih poznamo danes) in narisana morja v vseh treh smereh. Tisti Behaimov globus, ki je meril v premeru 54 cm, hranijo zdaj v nürnberškem muzeju kot veliko dragocenost.

Znameniti »Adamov vrh« na otoku Ceylonu

Na njem razkazujejo tudi ogromno stopinjo, ki jo je bil odtisnil sam Budha

Med vsemi »svetimi« gorami v Aziji in po azijskem otočju uživa gotovo poseben sloves in nenavadno čast takimenovani »Adamov vrh« na otoku Ceylonu. Že več ko dva tisoč let privedu-jo o njem številne pravljice vsa mogoča čuda. Na stotine in stotine je takšnih pravljic. Svoje ime je gora dobila po prvem človeku na zemlji, očetu človeškega rodu, Adamu. Legenda pripoveduje, da je Adama tedaj, ko je bil izgnan iz raja, odnesel angel in ga posadil vprav na najvišji, vrh otoka Ceylona.

»Adamov vrh« se vidi zelo daleč in mu daje izredno značilnost njegova valjasta oblika, ki prehaja proti vrhu v stožčasto. Gora je visoka 2.241 metrov. Redek je Evropejec, ki se je dozdal že kdaj podal na »Adamov vrh«. Ob takšni vročini, kakršna vlada v teh tropičnih krajih, namreč ni prav preveč prijetno hoditi po hribih.

Že od nekdaj pa zelo radi zahajajo na to svojo »sveto goro« budistični romarji. Prvi je popisal »Adamov vrh« nek učen Arabec, po imenu Ibn Batuta, ki se mu je ob ceylonski obali razbila zaradi močnega morskega viharja njegova lahka lad- jica. Rešil se je na obalo in se sklenil povzpeti na tisti visoki hrib.

Pobočje »Adamovega vrha« je poraščeno s praprotnjo, ki je tu pa tam visoka celo do 6 metrov. Na vrhu vidiš lahko tudi ogromno stopinjo, dolgo 1.66 in široko 0.75 metrov, ki jo je po neki legendi vtisnil v skalo sam Budha.

Poleti je gora čisto zapuščena; nikjer ne vidiš žive duše. Celu budistični menihi se umaknejo v dolino, ker se ne marajo izpostavljati silovitim in neprestanim viharjem, uraganom, ki v poletnem času tu divjajo.

DOBRI STARI ČASI

Vsa je trepetala v njegovih rokah, silni sunki so tresli njeno telo. Obraz je imela obrnjen navzdol in se upirala Francu, ki ga je hotel okreniti. Končno mu je molče stisnila roko in jo poljubila. Tedaj jo je tudi on poljubil na las. Potem je zasepetal: »Odgovori mi!«

»Ti si dober,« je odgovorila Luiza z žalostnim, slabotnim glasom. »Ti imaš usmiljenje z menoj, a ne misliš tega, kar si rekel. Ti moraš misliti, da sem jaz vzrok njene smrti. Če bi sledila tvojim čustvom in tvojim mislim, bi ne šla od doma, nič se ne bi bilo zgodilo in Marija bi bila živa.«

»Pusti to, pusti to. Ti bi mislila, da je Marija v sobi z Veroniko, ostala bi v dvorani pri zaročencema in nesreča bi se prav tako zgodila. Ne misli več na to, Luiza. Poslušaj rajši to, kar ti govori Marija.«

»Ubogi Franco! Ti revež, ti revež!« je rekla Luiza s tako grenkobo strahotnih misli, da je Francu zastala kri. Trepetajoč je Franco molčal, ni si upal predstavljati njenih misli, bal se je, da jih bo slišal. Počasi sta se spustila iz objema, Luiza prva. Spet je zgrabila roko svojega moža in se ji hotela vnovič približati z ustnicami. Franco je molče primaknil njeno roko k sebi in poskusil zadnjo besedo:

»Zakaj mi nočeš odgovoriti?«

»Ker bi te preveč bolelo,« je rekla s tihim glasom.

Zaslutil je neozdravljivo rano v njeni duši in molčal. Ni odtegnil roke, čutil je, da nima nikake moči, da se ga je lotila tma, mraz, kot bi Marija, ki je bila zamažena klicana, drugič umrla. Bojazen, utrujenost, soparica, razni vonji v sobi, so ga tako obvladali, da je moral iti ven, sicer bi omedlel.

Šel je na verando. Okna so bila odprta. Čisti, sveži zrak ga je poživil. Jokal je v temi za svojo hčerko, brez zadržke, brez onega zadržke, ki ga povzroči sv-tloba. Pokleknil je k oknu, prekril roke na prsa ter jokal z obrazom, obrnjenim proti nebu. Potoki solz in besed so lili, besede brez zveze, b-sede blazne žalosti in gorčice v-re. Klical je Boga na pomoč, Boga, Boga, ki ga je udaril. In prosil je Boga ves v solzah, naj mu dovoli, da joka, četudi ve, čemu je deklila umrla. Ali ni tako zelo prosil Boga, naj jo reši pred nevarnostjo, da bo izgubila vero, če bo pri materi? Oh, oni večer, oni zadnji večer, ko mu je Marija rekla: »Moj očka, daj mi poljubček,« in toliko drugih neznosti ter ni hotela izpustiti njegove roke, kako je tedaj molil! Groza, veselje, bol-st, ga je prevzela ob tem spominu.

»Gospod, Gospod,« je rekel proti nebu. »Ti si molčal in si me poslušal. Po svojih skrivnostnih potih si me uslišal, vzel si k sebi moj zaklad, varna je, veseli se in me pričakuje. Ti me boš spet združil z njo!« V solzah, v katerih so zamrle besede, ni bilo grenkobe. Toda pozneje, ko je spet mislil na oni zadnji večer, ga je silno bolelo, ker je odšel, ne da bi povedal Mariji, da jo je varal. »Marija, moja Marija,« je prosil jokajoč, »odpusti mi!« O Bog, kako nemogoče se mu je zdelo, da bi bilo vse to res. Zdelo se mu je, da gre lahko v spalnico, da jo bo našel tam, spečo v svoji posteljki, z glavico, nagnjeno na rame, z odprtimi ročicami, stegnjenimi na rjuhi, z dlanmi navzgor! Namesto tega pa je tam, da, tam...! O kakšna resnica! Ni mogel, ni mogel nehati jokati.

Prišla je Len z lučjo in mu prinesla kavo. Poslala jo je gospa. Občutil je nežno hvaležnost do svoje žene. Bog, uboga Luiza, kako strašna je njena nesreča! In kakšna grozna zavest, da je ta udarec zanj kaz-n, ta udarec, ki jo je zadel v tem trenutku! Dobro je uvidela to, da mora onutku, baš v tem trenutku! misliti tako. In v resnici je mislil tako, a je zanikal samo iz sočutja, da, iz sočutja, kar je ona tudi razumela. Ali ne bo ta grozna zavest kazni rodila nikakih sadov? Ločila se je od Boga, bolj kot kdaj prej, kdo ve, kako daleč. Uboga, uboga Luiza! Za Marijo ni trba moliti, Marija ne potrebuje molitve. Moliti mora za Luizo, moliti noč in dan, upati mora na prošnje ljube dušice, ki je skrita pri Bogu.

Govoril je z Len, še precej mirno. Rekel ji je, naj mu pove vs, kar je videla in kar je slišala o tej strašni stvari. »Bog je hotel imeti vašo hčerko pri sebi,« je rekla na koncu Len. »Videti bi jo morali v cerkvi, s sklenjenimi ročicami in resnim obrazom. Kot angelček je bila, prav kot angelček.« Potem je vprašala Franco, ali hoče luč. Ne, rajši je v temi. In kdaj bo pogreb? Len misli, da bo ob osmih. Če jo začela Len govoriti, potem ni lahko nehala. Mogoče se je tudi bala biti sama v kuhinji. »In njen očka!« je rekla, preden je odšla. »In njen dragi očka! Odkar sem prišla sem ter prinesla gospe in ljubi hčrkici kostonja, mi je gotovo stokrat rekla, tako prepričevalno, kakor kak odvetnik: »Veš Len, kmalu bo prišel moj očka v Lugano in jaz ga bom šla obiskat! — Oh, žalostne stvari so to!«

Solze in solze. Bog je vzel deklčo, da bi jo obvaroval pred zmotami sv-ta, Bog je kaznoval Luizo zaradi njenih zmot. toda, ali ni zadela grozna kazen tudi njega? Ali on ni nič zakrivil? O, pač, koliko, koliko!